

Komunikat Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN
z dnia 10 maja 2024 r.

I

Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN ogłasza, że na posiedzeniach w dniach 7 listopada 2022 r., 3 lutego 2023 r. oraz 22 stycznia 2024 r. uchwaliła zmiany zasad ortografii (z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2026 r.), których wykaz podano w załączniku nr 1.

Rada uznała, że wprowadzenie tych zmian, dotyczących wyłącznie tzw. konwencjonalnych zasad pisowni, przyniesie korzyść w postaci uproszczenia i ujednoczenia zapisu poszczególnych grup wyrazów i połączeń, eliminacji wyjątków, a także likwidacji przepisów, których zastosowanie jest z różnych powodów problematyczne, np. wymaga od piszącego zbyt drobiazgowej analizy znaczeniowej tekstu. To zaś przyczyni się do zmniejszenia liczby błędów językowych oraz – być może – umożliwi piszącym skupienie się na innych niż ortograficzne aspektach poprawności tekstu. Rada zaznacza, że większość z wprowadzonych zmian była postulowana już wiele lat temu, jednak z najrozmaitszych powodów nie udało się wcześniej nadać im mocy obowiązującej.

Aby dać wszystkim osobom oraz instytucjom, zwłaszcza wydawcom, autorom słowników i programów szkolnych, czas na przygotowanie się do nowej sytuacji, Rada postanowiła, że uchwalone zmiany zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2026 r.

Należy przypomnieć, że kompetencje Rady Języka Polskiego do ustalania zasad ortografii i interpunkcji są potwierdzone w art. 31 ust. 1 Ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (z późn. zmianami) i nie ma innej instytucji czy instancji, która by takie kompetencje posiadała.

II

Jednocześnie Rada ogłasza dokument pt. *Zasady pisowni i interpunkcji polskiej*, zbierający wszystkie przepisy, zarówno te obowiązujące od dawna, jak i uchwalone ostatnio, będący załącznikiem nr 2 do tego komunikatu.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. dokument ten stanie się jedynym ważnym źródłem zasad ortograficznych i interpunkcyjnych. Tym samym utracą moc uchwały ortograficzne Rady z lat 1997–2008 oraz wszelkie inne dokumenty i uchwały wcześniej podejmowane, dotyczące pisowni i interpunkcji, niezgodne z wspomnianym dokumentem.

Rada wyraża przekonanie, że tak zaplanowane działanie doprowadzi do wznowienia ciągłości polskiej kodyfikacji ortograficznej, przerwanej w 1963 roku, a to będzie spełnieniem postulatów płynących z różnych środowisk, nie tylko językoznawczych.

Załącznik nr 1

Zmiany zasad pisowni polskiej, obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.

1. Pisownia wielką literą nazw mieszkańców miast i ich dzielnic, osiedli i wsi, np. *Warszawianin, Zgierzanin, Ochocianka, Mokotowianin, Nowohucianin, Chochołowianin*.

Dopuszczenie alternatywnego zapisu (małą lub wielką literą) nieoficjalnych nazw etnicznych, takich jak *kitajec* lub *Kitajec*, *jugol* lub *Jugol*, *angol* lub *Jugol*, *żabojad* lub *Żabojad*, *szkop* lub *Szkop*, *makaroniarz* lub *Makaroniarz*.

2. Wprowadzenie pisowni wielką literą nie tylko nazw firm i marek wyrobów przemysłowych, ale także pojedynczych egzemplarzy tych wyrobów (*samochód marki Ford* i *pod oknem zaparkował czerwony Ford*).

3. Wprowadzenie rozdzielnej pisowni cząstek *-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście* ze spójnikami, np. *Zastanawiam się, czy by nie pojechać w góry*.

4. Ustanowienie bezwyjątkowej pisowni łącznej *nie-* z imiesłowami odmiennymi (bez względu na interpretację znaczeniową: czasownikową lub przymiotnikową), tj. zniesienie wyjątku zezwalającego na „świadomą pisownię rozdzielną”.

5. Ujednolicenie zapisu (małą literą) przymiotników tworzonych od nazw osobowych, zakończonych na *-owski*, bez względu na to, czy ich interpretacja jest dzierżawcza (odpowiadają na pytanie *czyj?*), czy też jakościowa (odp. na pytanie *jaki?*), np. *dramat szekspirowski, epoka zygmuntowska, koncert chopinowski, koncepcja wittgensteinowska, wiersz miłoszowski*.

Przymiotniki tworzone od imion (rzadziej od nazwisk), zakończone na *-owy, -in(-yn), -ów*, mające charakter archaiczny, będą mogły być zapisywane małą lub wielką literą, np. *jackowe dzieci* lub *Jackowe dzieci*; *poezja miłoszowa* lub *poezja Miłoszowa*; *zosina lalka* lub *Zosina lalka*; *jacków dom* lub *Jacków dom*.

6. Wprowadzenie łącznej pisowni członu *pół-* w wyrażeniach:

półzabawa, półnauka;

półzartem, półserio;

półspał, półczuwał

oraz pisowni z łącznikiem w połączeniu typu: *pół-Polka, pół-Francuzka* (odniesionym do jednej osoby).

7. Dopuszczenie w parach wyrazów równorzędnych, podobnie lub identycznie brzmiących, występujących zwykle razem, trzech wersji pisowni:

– z łącznikiem, np. *tuż-tuż; trzask-prask; bij-zabij;*

– z przecinkiem, np. *tuż, tuż; trzask, prask; bij, zabij;*

– rozdzielnie, np. *tuż tuż; trzask prask; bij zabij.*

8. W zakresie użycia wielkich liter w nazwach własnych:

a) w nazwach komet wprowadzenie zapisu wszystkich członów wielką literą, np. *Kometa Halleya, Kometa Enckego;*

b) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów wielowyrzowych nazw geograficznych i miejscowych, których drugi człon jest rzeczownikiem w mianowniku, typu *Morze Marmara, Pustynia Gobi, Półwysep Jukatan, Wyspa Uznam*;

c) w nazwach obiektów przestrzeni publicznej wprowadzenie pisowni wielką literą stojącego na początku wyrazu *aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopiec, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, molo, pomnik, cmentarz* (przy utrzymaniu pisowni małą literą wyrazu *ulica*), np.

ulica Józefa Piłsudskiego, Aleja Róż, Brama Warszawska, Plac Zbawiciela, Park Kościuszki, Kopiec Wandy, Kościół Mariacki, Pałac Staszica, Zamek Książ, Most Poniatowskiego, Pomnik Ofiar Getta, Cmentarz Rakowicki;

d) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników) w wielowyrzowych nazwach lokali usługowych i gastronomicznych, np.

Karczma Słupska, Kawiarnia Literacka, Księgarnia Naukowa, Kino Charlie, Apteka pod Orłem, Bar Flisak, Hotel pod Różą, Hotel Campanile, Restauracja pod Żaglami, Winiarnia Bachus, Zajazd u Kmicica, Pierogarnia Krakowiacy, Pizzeria Napoli, Trattoria Santa Lucia, Restauracja Veganic, Teatr Rozmaitości, Teatr Wielki;

e) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów w nazwach orderów, medali, odznaczeń, nagród i tytułów honorowych, np.

Nagroda im. Jana Karłowicza i Poli Nireńskiej, Nagroda Nobla, Nagroda Pulitzera, Nagroda Templetona, Nagroda Kioto, Literacka Nagroda Europy Środkowej Angelus, Nagroda Artystyczna Miasta Lublin, Nagroda Literacka Gdynia, Śląska Nagroda Jakości, Nagroda Rektora za Wybitne Osiągnięcia Naukowe; Nagroda Newsweeka im. Teresy Torańskiej; Nagroda Wielkiego Kalibru, Mistrz Mowy Polskiej; Ambasador Polszczyzny; Honorowy Obywatel Miasta Krakowa.

9. W zakresie pisowni prefiksów:

a) uzupełnienie reguły ogólnej: W języku polskim przedrostki — rodzime i obce — pisze się łącznie z wyrazami zapisywanymi małą literą. Jeśli wyraz zaczyna się od wielkiej litery, po przedrostku stawia się łącznik, np. *super-Europejczyk*;

b) dopuszczenie rozdzielnej pisowni części takich jak *super-, ekstra-, eko-, wege- mini-, maxi-, midi-, mega-, makro-*, które mogą występować również jako samodzielne wyrazy, np. *miniwieża* lub *mini wieża*, bo jest możliwe: *wieża (w rozmiarze) mini*; *superpomysł* lub *super pomysł*, bo jest możliwe: *pomysł super*; *ekstrazarobki* lub *ekstra zarobki*, bo jest możliwe: *zarobki ekstra*; *ekożywność* lub *eko żywność*, bo jest możliwe: *żywność eko*.

10. Wprowadzenie jednolitej łącznej pisowni części *niby-, quasi-* z wyrazami zapisywanymi małą literą, np.

nibyartysta, nibygotyk, nibyludowy, nibyorientalny, nibyromantycznie; nibyblona, nibyjadoda, nibykłos, nibyliść, nibynóżki, nibytorebka; quasiopiekun, quasinauka, quasipostępowy, quasiromantycznie,

przy zachowaniu pisowni z łącznikiem przed wyrazami zapisywanymi wielką literą, np. *niby-Polak, quasi-Anglia*.

11. Wprowadzenie łącznej pisowni *nie-* z przymiotnikami i przysłówkami odprzymiotnikowymi bez względu na kategorię stopnia, a więc także w stopniu wyższym i najwyższym, np.

nieadekwatny, nieautorski, niebanalny, nieczęsty, niezyciowy;

niemiły, niemilszy, nienajmilszy;

nieadekwatnie, niebanalnie, nieczęsto, niezyciowo;

nielepiej, nieprędzej, nienajlepiej, nienajstaranniej.

Załącznik nr 2

[Zasady pisowni i interpunkcji polskiej](#)